

Projekt pomocowy MNiSW-PW pt. „POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH
REPREZENTUJĄCYCH REKTORÓW, NA RZECZ DOSKONALENIA DZIAŁANIA UCZELNI”

Lider: prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

Poznań, kwiecień 2019

**Wspólne stanowisko delegacji Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich i delegacji
Związku Rektorów Uczelni Ukrainy, przyjęte w wyniku polsko-ukraińskiej debaty rektorów
w dniu 2 kwietnia 2019 roku w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu**

Delegacje Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Związku Rektorów Uczelni Ukrainy obradujące w ramach cyklicznych polsko-ukraińskich debat rektorów w ramach projektu pomocowego pn. „Polsko-ukraińska współpraca instytucji przedstawicielskich reprezentujących rektorów, na rzecz doskonalenia działania uczelni”, realizowanego przez Politechnikę Warszawską przy wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, objętego patronatem Ministerstwa Edukacji i Nauki Ukrainy (patrz załącznik nr 1), w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w dniu 2 kwietnia 2019 roku, w składzie:

- delegacja KRASP:

Prof. dr. hab. Jerzy Woźnicki, Lider projektu, Prezes Fundacji Rektorów Polskich

Prof. dr. hab. Wiesław Banyś, Honorowy Przewodniczący KRASP, Członek Zarządu EUA

Prof. dr. hab. Wiesław Bielawski, Wiceprzewodniczący KRASP, Rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Prof. dr. hab. Tomasz Łodygowski, Rektor Politechniki Poznańskiej

Prof. dr. hab. Andrzej Lesicki, Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. nzw. dr. hab. Andrzej Mastalerz, Rektor Akademii Wychowania Fizycznego im. J. Piłsudskiego w Warszawie

Prof. dr. hab. Sławomir Wiak, Rektor Politechniki Łódzkiej

Prof. dr. hab. Anna Wypych-Gawrońska, Rektor Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie

- delegacja ZRUU:

Prof. dr. hab. Anatolii Mazaraki, Rektor Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Handlowo-Ekonomicznego

Prof. dr. Petro Bekh, Prorektor Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki

Yaroslav Boliubash, Sekretarz Związku Rektorów Uczelni Ukrainy

Prof. dr. hab. Mykola Dmytrychenko, Rektor Narodowego Uniwersytetu Transportu w Kijowie

Prof. dr. hab. Igor Kotsan, Rektor Wschodnioeuropejskiego Narodowego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki w Łucku, Przewodniczący Rady Rektorów Uczelni Regionu Wołyńskiego

Prof. dr. hab. Volodymyr Ponomarenko, Rektor Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Ekonomicznego im. Semena Kuznetsia

Prof. dr. Anatolii Vasylyev, Rektor Sumskiego Uniwersytetu Państwowego, Przewodniczący Rady Rektorów Uczelni Regionu Sumskiego

postanawiają przyjąć następujące wspólne stanowisko.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Patronat

Partnerzy wspierający

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partner główny

Projekt pomocowy MNiSW-PW pt. „POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH
REPREZENTUJĄCYCH REKTORÓW, NA RZECZ DOSKONALENIA DZIAŁANIA UCZELNI”

Lider: prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

I. Za przedmiot pierwszej debaty rektorów uznaje się kluczową dla rozwoju szkolnictwa wyższego obu krajów problematykę finansowania uczelni publicznych ze środków budżetu państwa.

II. Debata została przeprowadzona z odwołaniem się do wyników badania, przeprowadzonego przez polsko-ukraiński zespół specjalistów ds. badań systemowych szkolnictwa wyższego w ramach Projektu, pod kierunkiem lidera projektu prof. Jerzego Woźnickiego i koordynatora programowego dr Iryny Degtryarovej (załączniki nr 2 i 3).

III. Debata została poprzedzona sesją informacyjną, w programie której znalazły się wystąpienia przedstawicieli Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w Polsce – Przewodniczącego Rady NAWA dr hab. Sebastiana Kołodziejczyka i członka Rady NAWA prof. Wiesława Banysia, a także dr Iryny Degtryarovej referującej wyniki przeprowadzonego badania.

IV. Uwzględniając przedstawione rektorom informacje oraz opracowania przygotowane do wykorzystania w debacie, a w tym syntetyczne wyniki przeprowadzonego badania oraz przebieg dyskusji wraz z wnioskami przedstawionymi w jej ramach, rektorzy biorący udział w debacie postanawiają przyjąć i przedstawić następujące rekomendacje.

Rekomendacje adresowane wspólnie do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Polsce i Ministra Edukacji i Nauki Ukrainy oraz rektorów uczelni członkowskich KRASP i ZRUU

1. Wzrost nakładów finansowych na szkolnictwo wyższe

Za absolutnie niezbędny dla sukcesu wprowadzania zmian uważany jest planowo realizowany wzrost nakładów ze środków publicznych na szkolnictwo wyższe i badania naukowe. Zwiększenie nakładów finansowych jest strategicznym warunkiem, umożliwiającym rozwój uczelni i szkolnictwa wyższego.

2. Stabilność finansowania oraz przewidywalność perspektywy finansowej.

Trzeba zapewnić stabilność zasad finansowania uczelni. Nie należy zbyt często zmieniać reguł gry w finansowaniu uczelni, bo to uniemożliwia budowanie strategii i prowadzenie polityki w kilkuletniej perspektywie. Podstawą modelu finansowania powinna być zasada otwartości i przewidywalności polityki ministerstwa i państwa: kwota gwarantowana na kolejny rok nie powinna być niższa niż kwota finansowania bieżącego roku, może to także uwzględniać uwarunkowania uczelni i liczbę studentów, co ułatwia uczelniom opracowywanie strategii rozwoju i wdrażanie reguł zarządzania strategicznego oraz planowanie zmian wewnętrznych.

3. Algorytm jako podstawa, ale także inne źródła

Algorytm powinien być zasadniczą podstawą podziału środków budżetowych między uczelnie, przy uwzględnieniu kosztochłonności kierunków studiów. Uzupełniająco powinny znajdować zastosowanie także inne formy finansowania działalności uczelni przez ministra, a w tym

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Patronat

Partnerzy wspierający

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partner główny

Projekt pomocowy MNiSW-PW pt. „POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH
REPREZENTUJĄCYCH REKTORÓW, NA RZECZ DOSKONALENIA DZIAŁANIA UCZELNI”

Lider: prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

finansowanie konkursowe, projektowe i kontraktowe (celowe i z elementami *performance based funding*).

4. Zapewnianie transparentności działania uczelni

Zapewnianie transparentności działania uczelni w sprawach finansowych musi być realizowane poprzez połączenie już stosowanych efektywnie dotychczasowych mechanizmów (rola kwestora lub osoby o takich kompetencjach), takich jak rachunkowość, budżetowanie, kontrola zarządcza itd., wraz ze wzrostem znaczenia audytu (w tym zewnętrznych firm audytorskich) oraz aktywną rolą rady uczelni, wyposażonej w konkretne kompetencje (w tym władcze) w zakresie mienia i finansów.

5. Finansowanie kosztów stałych

Problemem wymagającym rozwiązania jest finansowanie kosztów stałych uczelni a w tym jej bazy materialnej włączając w to centra badawcze i aparaturę naukową, a także rosnące koszty energii. Rektorzy polscy i ukraińscy uważają, że za finansowanie kosztów stałych uczelni publicznych odpowiedzialne powinno być państwo. Potrzebny jest osobny strumień finansowania na pokrywanie kosztów utrzymania infrastruktury uczelni i amortyzacji aparatury naukowej.

Rekomendacje adresowane do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP oraz rektorów polskich uczelni

1. Jedna subwencja łącząca środki na kształcenie i badania naukowe

Jedna subwencja łącząca środki na kształcenie i badania naukowe powinna zostać utrzymana; jak to się przewiduje, uczelnie same powinny dokonywać podziału środków z subwencji na każdy z tych dwóch obszarów swego działania, kierując się m.in. treścią swej strategii rozwoju, ale działając ze świadomością kryteriów algorytmu ministerialnego.

2. Zróżnicowanie wskaźnika SSR

Wskaźnik SSR w algorytmie powinien być różnicowany ze względu na specyfikę różnych grup kierunków studiów.

3. Mieszany model dysponowania w uczelni środkami finansowymi

Za właściwe uważa się wprowadzenie modelu mieszanego dysponowania w uczelni środkami finansowymi, łączącego zdecentralizowaną realizację swych budżetów przez wyróżnione jednostki organizacyjne z przypisaną do tego odpowiedzialnością kierowników tych jednostek za dyscyplinę finansową, z władztwem rektora nad wydzieloną w budżecie uczelni częścią środków finansowych przeznaczonych na cele ogólnouczelniane i rozwój uczelni, z zasadą odpowiedzialności rektora zgodnie z wymogami Ustawy 2.0 i innych ustaw, ale nowa ustawa zbyt rygorystycznie reguluje zakres odpowiedzialności rektora

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Patronat

Partnerzy wspierający

Partner główny

Projekt pomocowy MNiSW-PW pt. „POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH
REPREZENTUJĄCYCH REKTORÓW, NA RZECZ DOSKONALENIA DZIAŁANIA UCZELNI”

Lider: prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

4. *Potrzeba elastyczności w wyborze modelu zarządzania finansowego w zależności od wielkości uczelni*

Wybór własnego modelu zarządzania finansowego należy do samych uczelni. Wymaga to elastyczności – np., mniejsze uczelnie mogą decydować się na modele gospodarki finansowej bardziej zcentralizowane, a większe na bardziej zdecentralizowane

5. *Restrukturyzacja uczelni*

Za godne poparcia należy uznać działania o charakterze restrukturyzacyjnym w odniesieniu do struktur uczelni i polityki kadrowej w kontekście ewaluacji dyscyplin naukowych oraz racjonalizację lokalizacji jednostek organizacyjnych w murach uczelni

Rekomendacje adresowane do Ministra Edukacji i Nauki Ukrainy oraz rektorów uczelni ukraińskich

1. *Finansowanie z budżetu państwa*

Głównym podmiotem finansującym szkolnictwo wyższe na Ukrainie powinno być państwo (budżet państwa). Finansowanie publiczne powinno pokrywać wszystkie wydatki na usługi komunalne, wynagrodzenia i stypendia. Potrzebna jest szeroka dyskusja na temat społecznego znaczenia szkolnictwa wyższego w kontekście odpowiedzialności państwa i strategii rozwoju Ukrainy oraz opracowanie nowego modelu finansowania szkolnictwa wyższego, z uwzględnieniem specyfiki krajowego systemu edukacji, zróżnicowania według typu uczelni roli uczelni regionalnych. Finansowanie w szkolnictwie wyższym należy traktować raczej jako inwestycje publiczne, a nie jako działalność prospołeczną.

2. *Model mieszany*

Dla Ukrainy właściwy jest mieszany model finansowania, który powinien łączyć dotację (*block-grant* lub *lump-sum*), finansowanie oparte na wynikach (*performance-based financing*), finansowanie oparte na podpisanej umowie między państwem a uczelnią, finansowanie celowe, finansowanie kierunków, a także finansowanie infrastruktury i projektów naukowych na zasadach konkursu.

3. *Prawo i autonomia*

Niezbędne jest opracowanie ram prawnych dla skutecznego finansowania szkolnictwa wyższego i prawnego zapewnienia autonomii uczelni oraz usunięcie sprzeczności w dokumentach normatywnych. Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy wraz z Ministerstwem Finansów Ukrainy, we współpracy ze Związkiem Rektorów Uczelni Ukrainy, powinno przeprowadzić analizę prawodawstwa w zakresie finansowania szkolnictwa wyższego i opracować pakiet niezbędnych zmian, które będą ukierunkowane na wdrożenie ustawy o szkolnictwie wyższym (przepisy i dokumenty normatywne) oraz rzeczywiste rozszerzenie

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Patronat

Partnerzy wspierający

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partner główny

Projekt pomocowy MNiSW-PW pt. „POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH
REPREZENTUJĄCYCH REKTORÓW, NA RZECZ DOSKONALENIA DZIAŁANIA UCZELNI”

Lider: prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

autonomii finansowej uczelni, zmniejszenie biurokratycznej presji organów kontroli finansowej i zharmonizowanie jej przepisów, stymulowanie poszukiwania funduszy pozabudżetowych i inwestowania w szkolnictwo wyższe i naukę, w tworzenie prawdziwego mechanizmu pożyczek i kredytów studenckich, w sprawie aktualizacji siatki taryfowej dla wszystkich pracowników szkół wyższych. Należy rozważyć również rozszerzenie praw majątkowych uczelni i zapewnienie prawnych możliwości organom samorządu lokalnego do uczestniczenia w finansowaniu uczelni.

4. Uwaga do uczelni przeniesionych

Uczelnie przesiedlone wymagają szczególnej uwagi i troski państwa, a w tym odrębnych warunków finansowania oraz wsparcia rozwoju infrastruktury naukowej i edukacyjnej. Koszty wynajmu lokali przez uczelnie przesiedlone z tymczasowo okupowanych terytoriów Ługańska, Doniecka i Autonomicznej Republiki Krymu, powinny być w pełni finansowane z budżetu państwa.

5. Optymalizacja liczby uczelni i walka z nieuczciwą konkurencją

Wspólnie ze Związkiem Rektorów Uczelni Ukrainy, ekspertami, regionami i Ministerstwem konieczne jest opracowanie strategii optymalizacji liczby uczelni w drodze ich konsolidacji, i zasad uczciwej konkurencji w sektorze. Optymalizacja liczby uczelni powinna uwzględniać profil, specyfikę regionalną, potrzeby rynku, państwa i regionu oraz jakość i poziom edukacji.

6. Swoboda wyboru modelu zarządzania finansowego.

Wybór modelu zarządzania finansowego na poziomie instytucjonalnym - modelu scentralizowanego lub zdecentralizowanego - powinien być autonomicznym prawem uczelni i konkretnej społeczności akademickiej. Oba modele mogą być skuteczne. Wewnętrznie podział środków w uczeni powinien być dokonywany zgodnie z opracowaną strategią jej rozwoju i odbywać się proporcjonalnie do zaangażowanych zasobów.

7. Szeroki fundraising.

Uczelnie powinny wykorzystywać wszystkie dostępne źródła finansowania w ramach obowiązującego prawodawstwa (w tym poprzez tworzenie funduszy *endowment*, lub fundacji charytatywnych absolwentów, sponsorowanie lub mecenat) i inwestować w swój rozwój. Środki z tytułu świadczenia usług płatnych powinny tworzyć fundusz na rzecz rozwoju uczelni.

8. Polityka kadrowa i infrastruktura

Priorytetem w zarządzaniu finansowym uczelni powinna być polityka kadrowa oraz baza materialna i techniczna jako kluczowe elementy wysokiej jakości kształcenia. Uczelnie powinny inwestować w potencjał ludzki swojej instytucji (zarówno naukowy, tak i

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Patronat

Partnerzy wspierający

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partner główny

Projekt pomocowy MNiSW-PW pt. „POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH
REPREZENTUJĄCYCH REKTORÓW, NA RZECZ DOSKONALENIA DZIAŁANIA UCZELNI”

Lider: prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

administracyjny), tworząc odpowiednie warunki dla efektywnej pracy i rozwoju, a jednocześnie oceniając osiągnięcia swych pracowników.

9. Efektywność ekonomiczna i oszczędność energii

Uczelnie powinny opracować i podejmować działania na rzecz poprawy efektywności ekonomicznej, a w tym oszczędności energii (np. audyt energetyczny, optymalizacja efektywności energetycznej, energooszczędne technologie, alternatywne źródła energii, wymiana starej infrastruktury zużywającej energię, zapraszanie ekspertów zewnętrznych (audytorów, ekspertów, członków rady nadzorczej) wraz z opłaceniem kosztów ich pracy.

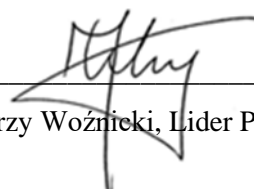
10. Wymiana doświadczeń i pozytywny wizerunek

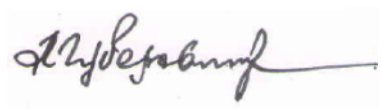
Rektorzy ukraińscy za pośrednictwem Związku Rektorów powinni wymieniać się swoimi doświadczeniami i upowszechniać dobre praktyki dotyczące efektywnej działalności gospodarczej uczelni, co sprzyjałoby kreowaniu ich pozytywnego wizerunku w społeczeństwie.

VI. Zgodnie z przyjętym planem prac kolejna debata rektorów w 2019 roku organizowana w ramach Projektu odbędzie się jesienią w Kijowskim Narodowym Uniwersytecie im. Tarasa Szewczenki, jak się zakłada w październiku i zostanie poświęcona problematyce znaczenia międzynarodowych rankingów uczelni dla określania strategicznych planów ich rozwoju. Podstawą debaty będą referaty przedstawione w sesji informacyjnej oraz wyniki kolejnego dedykowanego badania przeprowadzonego przez polsko-ukraiński zespół specjalistów działający w ramach Projektu.

Stanowisko niniejsze sygnowane przez Lidera Projektu prof. Jerzego Woźnickiego, prowadzącego debatę, kontrasygnowane przez Przewodniczącego KRASP prof. Jana Szmida i Przewodniczącego ZRUU prof. Leonida Huberskiego przyjęte w języku polskim oraz w języku ukraińskim przedstawia się odpowiednio, Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Polsce Jarosławowi Gowinowi oraz Minister Edukacji i Nauki Ukrainy Lili Hrynevych oraz rektorom uczelni członkowskich KRASP i ZRUU.

Prof. Jan Szmida, Przewodniczący KRASP

Prof. Jerzy Woźnicki, Lider Projektu

Prof. Leonid Huberski, Przewodniczący ZRUU

Patronat

Partnerzy wspierający

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partner główny

Projekt pomocowy MNiSW-PW pt. „POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH
REPREZENTUJĄCYCH REKTORÓW, NA RZECZ DOSKONALENIA DZIAŁANIA UCZELNI”

Lider: *prof. dr hab. Jerzy Woźnicki*

Lista załączników

1. Informacja o realizacji współpracy KRASP – ZRUU - FRP
2. Wstępne wyniki badań w Polsce
3. Wstępne wyniki badań na Ukrainie

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Patronat

Partnerzy wspierający

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partner główny